

چرا اجر صابران از مؤمنان بیشتر است؟

آیت‌الله محسن فقیهی، استاد سطح خارج حوزه علمیه با بیان اینکه صلوات خداوند فعل او و شامل حال صابران است، گفت:

آیت‌الله محسن فقیهی، استاد سطح خارج حوزه علمیه با بیان اینکه صلوات خداوند فعل او و شامل حال صابران است، گفت: صابران اجر بیشتری نسبت به مؤمنان دارند زیرا آنها در میدان مبارزه با مشکلاتی مانند خوف و جوع، نقص مال و نفس قرار دارند و از بوته آزمایش سربلند بیرون آمده‌اند.

محسن فقیهیه گزارش‌اش اینکنا، آیت‌الله محسن فقیهی، استاد سطح خارج حوزه علمیه، ۲۵ اردیبهشت ماه در ادامه سلسله جلسات تفسیر سوره مبارکه بقره به آیه ۱۵۷ «أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ» اشاره کرد و گفت: این آیه شریفه در ذیل آیاتی است که درباره صابران، کسانی که صبر پیشه کرده‌اند نازل شده است؛ در دو آیه قبل خداوند فرموده است: «وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ (۱۵۵)؛ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (۱۵۶)؛ و قطعاً شما را به چیزی از [قبیل] ترس و گرسنگی و کاهش می‌دهد و جانها و محصولات می‌آزماییم و مزده دهه شکیبایان را (۱۵۵)».

وی افزود: صابران در قیاس با مؤمنان مقام بالاتری دارند، در قرآن در مورد مؤمنین، مطالبی بیان شده و امتیازاتی برای آنها مانند اینکه وقتی ذکر خدا می‌شود قلب‌های آنها جلا می‌یابد و در آخرت از نعمات مادی و معنوی و حتی رضوان الهی برخوردارند قرار داده شده است ولی تعابیر قرآن در وصف صابران جملات بالاتری است از جمله در آیه ۱۵۷ که فرموده است: بر ایشان درودها و رحمتی از پروردگارش [باد] و راه‌یافتگان [هم] خود ایشانند. این صابران کسانی هستند که براساس آیه ۱۵۵ خوف، جوع، نقص مال و ثمرات و میوه‌ها را تحمل کرده و به خدا توکل دارند و وقتی این مصیبت‌ها به آنان وارد شد می‌گویند انا لله و انا الیه راجعون.

استاد سطح خارج حوزه با اشاره به ویژگی‌های صابریین، اظهار کرد: درود و رحمت خدا شامل چنین کسانی است و آنها هدایت شده هستند. افرادی داریم که انسان‌های خوب و متدینی هستند ولی هنوز در بوته مشکلات و مصائب امتحان سخت نشده‌اند بنابراین اینها در زمره صابریین نیستند و صابریین کسانی هستند که با چنین مشکلاتی مواجه هستند و از بوته آزمون سربلند بیرون آمده‌اند.

تفاوت رحمت عام و خاص

آیت‌الله فقیهی با بیان اینکه رحمت خداوند واسعه است و همه انسان‌ها از آن بهره‌مند هستند، اضافه کرد: قرآن کریم در آیه ۱۵۶ اعراف فرموده است: «وَكَثُوبٌ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدُّنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ». در کنار این رحمت واسعه، رحمت خاص خداوند برای یکسری از افراد خاص است و براساس آیه شریفه مورد بحث این رحمت خاص برای صابران است.

استاد سطح خارج حوزه علمیه بیان کرد: گاهی تعبیر خداوند در قرآن مانند این آیه «صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ...» به کار رفته است یعنی جمع (صلوات) ولی در مورد مؤمنان تعبیر یصلی به کار رفته است؛ صابریین مشمول صلوات خدا هستند ولی مؤمنین مشمول صلاة خدا هستند. یصلی جمله فعلیه و صلوات جمله اسمیه است که دلالت بر ثبات و استمرار دارد برعکس جمله فعلیه که دال بر تدریج است.

وی افزود: در یصلی، آرام آرام صلوات شامل حال مؤمن می‌شود ولی گاهی مسیری را با سرعت طی کرده و به مقصد می‌رسیم و صابران کسانی هستند که مشمول صلوات و رحمت یکباره خدا هستند و به سرعت به مقصد می‌رسند. کسانی که مؤمن و متدین و اهل نماز شب و نده و گریه و دعای کمیل و نده و ... هستند خداوند بر آنان درود می‌فرستد (یصلی) ولی کسانی که اهل صبر هستند یعنی مشکلات را سپری کرده و تحمل می‌کنند اولئک علیهم صلوات؛ ایشان این مسیر را به سرعت طی کرده و درودهای خداوند برای آنان است نه یک درود.

اجر صابران میدان مبارزه با دشمن و مشکلات

وی با بیان اینکه افراد مؤمن، مراتب مختلفی دارند، اظهار کرد: انسانی که امکانات مالی خوبی برای او فراهم است و زمینه جهاد هم برای او فراهم نشده و در فقر و فلاکت زندگی نکرده است خواندن نماز و گرفتن روزه وظیفه و خوب است ولی مجاهده نیست

و صبر زیادی نیاز ندارد ولی کسی که در میدان مبارزه با دشمن است، جان و مالش در معرض خطر و در کوران فقر است هنر دارد که اهل نماز و نماز شب و روزه واجب و مستحبی و غیر آن باشد، کسانی که وقتی با مشکلات روبرو می شوند فحش و ناسزا نمی گویند، دشنام نمی دهند و خدا را زیر سؤال نمی برند، به نظام و انقلاب توهین نمی کنند بلکه در هر موقعیتی شکر الهی را به جا می آورند.

وی افزود: اگر کسی چنین امتحاناتی را پشت سر گذاشت خدا به او بشارت می دهد و این بشارت همان رحمت و مغفرت و رحمت و هدایت الهی است. صلوات و صبر باعث آرامش انسان است و به او آرامش و نورانیت می دهد و تا مشکلی ایجاد شد اعصاب او بهم نمی ریزد و با زن و فرزند دعوا درست نمی کنند، قناعت کرده و تحمل می کنند. افرادی که آرامش فکری، روحی و عصبی دارند رحمت خدا شامل حال آنان شده و درود خدا برای آنان است.

مفهوم صلوات الهی

آیت الله فقیهی بیان کرد: نکته دیگر؛ آیا برای تک تک صابرین، صلوات خداوند فرستاده می شود یا دروذهای فراوان برای یک فرد صابر است؟ سیاق آیه به گونه ای است که نشان می دهد دروذهای فراوان برای همه افراد است کما اینکه در زندگی دنیوی هم معلم به شاگرد خوب خود چندین تشویق و درود نثار می کند. خداوند برای هر امتحانی که انسان پس می دهد تشویق کرده و رحمت خاصه خودش را نازل می کند.

استاد سطح خارج حوزه علمیه با بیان اینکه آیا صلوات خداوند هم مانند صلوات ما با زبان است یا با فعل محقق می شود، تصریح کرد: در روایت بیان شده که امیرالمؤمنین(ع) فرمودند: *يَقُولُ لِمَنْ أَرَادَ كَوْنَهُ كُنْ قَيِّكُونُ، لَا يَصَوْتُ يَفْرَعُ وَ لَا يَبْدَأُ يُسْمَعُ، وَ إِنَّمَا كَلَامُهُ سُبْحَانَهُ فِعْلٌ مِثْلُهُ*. امام(ع) فرمودند که قول خداوند محبت و لطف و عنایتی است که انجام می دهد و شامل حال مؤمنان و صابران است؛ یعنی درود خدا فعل او هست. اینطور نیست که کلام خداوند صرفاً ذکر باشد که شنیده شود بلکه عنایت و محبت خدا را به دنبال دارد کما اینکه در آیه مورد بحث سخن از رحمت و هدایت به میان آمد.

وی تأکید کرد: پس درست است که رحمت خداوند شامل حال مؤمنان می شود و آنها هم در آخرت مقام دارند ولی مقام و جایگاه صابرین متفاوت است زیرا صابرین در میدان مبارزه با مشکلات و جهاد در راه خدا وارد شده اند یا مشکلات جسمی و مالی و ... دارند و آن را تحمل کرده و نق نمی زنند و بد و بیراه نمی گویند.